

Eerste analyse en taxatie Hoofdlijnenakkoord 2024-2028 – PVV, VVD, NSC en BBB

Algemeen	
Aan	Bestuurlijke portefeuillehouders Regio G&V
Van	<u>Contactpersonen:</u> Rowena Kuijper, Joost Boermans, Jeroen Steusel <u>Met input van:</u> Mariëlle Stitzinger, Rowena Kuijper, Jeroen Steusel, Joost Boermans, Anouk Pols, Germa Bakker, Bart van Manen, Karen Bloemen, Inge Huiskers, Marc Maassen
Datum	17-5-2024
Verspreiden	Uitsluitend voor intern Regio G&V gebruik

Inleiding

Dit memo bevat een eerste analyse en taxatie van de opgaven uit het hoofdlijnenakkoord en de bijgevoegde financiële bijlage die op 16 mei 2024 is gepresenteerd door PVV, VVD, NSC en BBB. Uitgelicht zijn relevante onderdelen die de regio Gooi en Vechtstreek (kunnen) raken. Dit document kan gebruikt worden ter kennisneming. Tevens kan dit document gebruikt worden om te kijken welke belangen er zijn die ingebracht kunnen worden in gezamenlijke reacties richting het Rijk, bijvoorbeeld vanuit de MRA (MRA-bestuur besluit 24 mei a.s. over een MRA-reactie). Mogelijk zitten gemeenten uit onze regio ook aan tafel bij het tot stand komen van inbreng vanuit andere gremia zoals de G40, G50, VNG etc. In de eerst komende ronde van de portefeuillehoudersoverleggen (13 en 14 juni a.s.) kan hierover ook met elkaar worden gesproken.

Het nieuwe kabinet gaat op basis van dit hoofdlijnenakkoord met 10 hoofdpunten werk maken van een regeerprogramma. Komende woensdag 22 mei is er een Tweede Kamerdebat wat mogelijk tot (kleine) aanpassingen/aanscherpingen leidt. Het hoofdlijnenakkoord wordt de komende maanden door de nog te vormen ministersploeg verder uitgewerkt. Die uitwerking kan nog een aantal wijzigingen opleveren in het uiteindelijke regeerprogramma, bijvoorbeeld als het gaat om de (gemeentelijke) uitvoering.

Voor de regio Gooi en Vechtstreek is er hieronder een eerste taxatie gemaakt op 8 van de 10 hoofdpunten (NB. 'Bestaanszekerheid en koopkracht' en 'Internationale veiligheid' zijn, als minder relevant voor onze regio, buiten beschouwing gelaten).

Dit memo wordt afgesloten met 1) een overzicht van maatregelen die direct impact hebben op de gemeentefinanciën en 2) een overzicht van nu al bekende reacties van relevante partners en stakeholders zoals de VNG, G40 en provincies op het hoofdlijnenakkoord. (NB. De MRA en de Provincie Noord-Holland hebben nog niet gereageerd op de plannen)

Hoofdstuk 2. Grip op asiel en migratie

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- *Ten tweede komt er direct een tijdelijke Asielcrisiswet met crisismaatregelen om de acute asielinstroom en -opvangcrisis voor de komende tijd te bestrijden, onder meer door intrekking van de Spreidingswet.*
- *Een asielcrisiswet waarin wordt opgenomen dat “van de Huisvestingswet wordt afgeweken door een verbod in te stellen op het geven van voorrang bij de toewijzing van sociale huurwoningen aan statushouders op grond van het feit dat zij statushouders zijn.*
- *Er komt een afwegingskader voor de vestiging van nieuwe bedrijven, in relatie tot de benodigde arbeidsmigranten, ruimte en energie*
- *De aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten (‘rapport Roemer’) worden uitgevoerd – waarbij wordt ingezet op tegengaan illegale arbeidsconstructie en uitbuiting buitenlandse werknemers*
- *Ten vijfde worden maatregelen getroffen om omvang en samenstelling van de overige migratie te beheersen. Het is hard nodig grip te krijgen op arbeidsmigratie. Arbeidsmigratie is nodig voor onze economie en ondernemers, maar het is nodig kritisch te blijven op wie wij nodig hebben en wie ons nodig heeft. Er komt een afwegingskader voor de vestiging van nieuwe bedrijven, in relatie tot de benodigde arbeidsmigranten, ruimte en energie (en vervolgpasages over arbeidsmigratie*
- *De doorstroom uit de AZC’s wordt beperkt / gestopt door verbod op urgentie voor huisvesting statushouders (zie ook wonen)*
- *De eigen bijdrage aan opvang door ontheemden uit Oekraïne wordt verhoogd.*

Eerste taxatie en conclusies:

- Van een akkoord op hoofdlijnen is het m.n. voor dit punt rond asiel opmerkelijk hoe gedetailleerd de maatregelen zijn die worden aangekondigd. Zoals verwacht van het hele hoofdstuk migratie gaat toch 2/3 over asielmigratie.
- Qua asielmigratie is majeure punt het terugdraaien van de spreidingswet en het uitroepen van een Asielcrisiswet. Hoe verder te gaan met de opvang asielzoekers (regioplan) is onduidelijk. Dit knelt omdat alle aangekondigde maatregelen vermoedelijk lang zullen duren/door de rechter onmogelijk gemaakt, dus de instroom zal vooralsnog niet of nauwelijks afnemen.
- Regelgeving arbeidsmigratie: er is weliswaar ook oog voor het economische belang van arbeidsmigratie, maar het grootste deel van dit hoofdstuk *Grip op asiel en migratie* is er op gericht om het aantal arbeidsmigranten sterk te verminderen. Van belang is hierbij om inzichtelijk te krijgen in welke sectoren momenteel veel arbeidsmigranten werkzaam zijn om hier op in te kunnen spelen. Landelijk zijn er sectoren waar de inzet van arbeidsmigranten onvermijdelijk is, o.m. door de grote arbeidsmarkttekorten. Dit geldt zowel voor hoger als voor lager opgeleiden. We moeten een beeld krijgen in hoeverre dat ook voor onze regio geldt.
- Gooi en Vechtstreek kent veel hoogopgeleide kennismigranten (denk aan werknemers Nike, mediasector) onder meer door de aanwezigheid van internationale scholen. Ten aanzien van de langere ‘blijvers’ stelt het hoofdlijnenakkoord dat zij tenminste op B1 niveau Nederlands moeten gaan leren. Hier zal de NT2 les capaciteit voor opgehoogd moeten worden.

Hoofdstuk 3. Wonen en volkshuisvesting, infra, openbaar vervoer en luchtvaart: elke regio telt

Wonen en volkshuisvesting

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- *Volkshuisvesting is een grondwettelijke taak van de overheid: het historische woningtekort belemmert de bestaanszekerheid van vooral jongeren ernstig. Het terugdringen hiervan is een topprioriteit*
- *Aanwijzen van nieuwe gebieden voor grootschalige woningbouw, bij voorkeur rond bestaande infrastructuur (= aanwijzen van nieuwe 'VINEX gebieden' boven op de Woondeals)*
- *Doel is 100.000 nieuwe woningen/ per jaar (NB: realisatie nu = max. 30.000)*
- *Het bouwen van (private) huurwoningen wordt gestimuleerd door het verminderen van de regeldruk en waar mogelijk de belastingdruk. Hiervoor wordt de woonimpuls deels ingezet.*
- *Er komen bindende afspraken met woningbouwcorporaties, ook over middenhuur*
- *Er wordt niet getornd aan de hypotheekrenteaftrek; het eigenwoningforfait blijft onveranderd.*
- *De stijging van de gemeentelijke woonlasten (OZB) wordt gemaximeerd via afspraken met gemeentes*
- *De bouw van nieuwe woningen wordt versneld door de volgende maatregelen:*
 - o *Het zorgen dat er meer grond beschikbaar is ('straatje erbij', binnenstedelijk en buitenstedelijk);*
 - o *Er wordt toekomstbestendig gebouwd en rekening gehouden met water, bodem, landschap en stedenbouwkundige kwaliteit.*
 - o *Het aanvullend op bestaande woningbouwlocaties en (lopende) woondeals aanwijzen van nieuwe gebieden voor grootschalige woningbouw, bij voorkeur rond bestaande infrastructuur. Er komt daartoe zo spoedig mogelijk een voorstel, onder meer gebaseerd op het programma NOVEX. (...)*

Eerste taxatie en conclusies:

- Doorzetting nieuwe Wet Versterking Regie Volkshuisvesting – met meer ruimte voor lokale autonomie (*gemeenten hier meer lokale ruimte te geven*).
- Meer ruimte voor markt / koopsector / eigenaar-bewoners, minder voor woningcorporaties.
- Het werken met de huidige NOVEX gebieden wordt voortgezet (en uitgebreid met nieuwe gebieden).
- Meer ruimte voor wonen boven andere functies (herstructurering) en boven andere waarden (straatjes erbij ook in de natuur. Mogelijk extra ruimte voor woningbouw aan de randen. Bewuste afwegingen maken waar we als gemeenten dat zelf wel/niet wenselijk vinden.
- Versnellen procedures incl. beperken beroepsmogelijkheden (cf. WVRV).
- Grootschalige woningbouwgebieden erbij (waarschijnlijk niet in GV): afhankelijk van waar wordt aangewezen kan het effect hebben op onze regio i.h.k.v. verkeersbewegingen. Tevens ook kans dat er weer geld is voor mobiliteit i.r.t. wonen voor de grootschalige gebiedsontwikkelingen ook al zijn wij dat niet zelf. Bijvoorbeeld geld voor woningbouw Almere wellicht inzet op TVIP en/of A27 maatregelen die ook effect hebben op GV.
- Kortom: geen wezenlijke veranderingen, wel accentverschillen. Iets betere kansen voor het middensegment, iets minder kansen voor natuur en gezonde woon-werkbalans.

Mobiliteit

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- *Er is de komende jaren een grote onderhoudsopgave. Doel is instandhouding van de minimaal benodigde basiskwaliteit van de bestaande weg-, waterweg- en OV-infrastructuur.*
- *Aanvullend – bij voldoende personeel, vergunningsruimte en middelen – worden de 17 gepauzeerde projecten opgepakt (bijv. A1/A30 (Barneveld Oost), A67 (Leenderheide - Geldrop), Volkerak- en Kreekraksluizen, vaarweg IJsselmeer – Meppel). Prioritaire knelpunten in het OV en op het water zijn de Nedersaksenlijn (Groningen - Almelo/Enschede), de OVverbinding Amsterdam-Haarlemmermeer en de bevaarbaarheid van de IJssel.*
- *De bereikbaarheid van het landelijk gebied wordt verbeterd door het busvervoer tussen dorpskernen op het platteland te versterken.*
- *Bij spoorverbindingen wordt per regio gezien wat nodig is, waarbij niet alleen focus ligt op de grote steden. In de grensregio's is een goede aansluiting van spoorverbindingen met het buurland essentieel.*
- *Verduurzaming van het wagenpark blijft gestimuleerd worden. De elektrische rijder gaat eerlijk bijdragen, om de opbrengsten op de lange termijn houdbaar te houden. - De maximumsnelheid op de snelweg wordt – daar waar dat kan - verhoogd naar 130 km per uur.*
- *De aanleg van de Lelylijn wordt voortgezet, waarbij met de aanleg wordt gestart in Groningen indien dit uitvoeringstechnisch mogelijk is.*
- *Internationaal spoorvervoer wordt bevorderd door barrières voor nieuwe toetreders weg te nemen. Er komt een voorstel voor grensoverschrijdend spoorvervoer inclusief de aansluiting van vijf treinstations op internationale hsl-lijnen (bv. Hengelo, Venlo, Heerlen, Groningen en Zwolle).*

Eerste taxatie en conclusies:

- Als regio gelegen tussen drie andere regio's met grote woningbouwopgaves (FLL/Almere + Amersfoort + Utrecht) voelen we de optelsom in het wegennetwerk. De bereikbaarheidsopgave van regio's is vaak onderbelicht en de mobiliteitsopgave onderschat, en de transitieopgave minstens zo lastig als in grote steden. We moeten blijven opletten dat zowel bij spoor als bij automobilititeit niet alleen de focus op grote steden wordt gelegd. Hetzelfde geldt voor kansen voor onze regio in relatie tot de door dit kabinet extra vrijgemaakte €2.5 miljard voor 'infra rondom woningbouw', ook in de gebieden om ons heen.
- Oppakken OV- Amsterdam -Haarlemmermeer gunstig ook voor onze regiobereikbaarheid (o.a. schipholbereikbaarheid). Mogelijk ook kans om de A27 bij de 17 gepauzeerde projecten toegevoegd te krijgen. De A27 valt ook onder de gepauzeerde projecten en er ligt een directe koppeling met de woningbouw in Flevoland.
- Spoorverbindingen per regio gezien wat nodig is. Dit kan vertaald worden naar mogelijk meer aandacht voor OV-Saal (dus ERTMS), Gooicorridor en GNOE.
- Bereikbaarheid landelijk gebied: mogelijk financiële kansen voor onze regio: de lijnen naar de kleinere kernen (Wijdemeren, Muiderberg o.a.). Inzet op behoud van busverbindingen in deze regio, versterken in gebieden waar het OV de afgelopen jaren is afgenomen. En basis voor publieke mobiliteit.
- De Lelylijn kan impact hebben op ruimte op het spoor voor onze regio. Echter dat is dan wel pas op de langere termijn (2040 – 2050).

Hoofdstuk 4. Een goede toekomst voor land- en tuinbouw en visserij, voor voedselzekerheid, voor natuur

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- Meer ruimte voor wonen boven andere functies (herstructurering) en boven andere waarden (straatjes erbij ook in de natuur)
- Agrarisch natuurbeheer en ecosysteemdiensten worden beloond met langjarige marktconforme financiële zekerheid.
- Nieuwe verdienmodellen worden ontwikkeld en de voedselketen, inclusief industrie en banken, draagt bij aan het verdienmodel
- Er wordt niet gestuurd op gedwongen krimp van de veestapel, maar op instandhouding van belangrijke natuur. Daarbij wordt aangegeven dat bij N2000 gebieden:
- Herijking van de Natura2000-gebieden, gericht op een hoofdstructuur van robuuste natuurgebieden (geen 'snippernatuur'). En: De derogatievrije zones (overgangsgebieden) rondom Natura-2000 gebieden worden beperkt tot alleen stikstofgevoelige natuurgebieden.
- Natuurherstelbeleid
 - De Nederlandse natuur en ons, door boeren en tuinders gecreëerde en onderhouden, cultuurlandschap is prachtig. Daar waar nodig werken we gebiedsgericht aan instandhouding. We versterken onze directe leefomgeving en zorgen voor landbouwinclusieve natuur.
 - In het natuurbeleid wordt de daadwerkelijk gemeten staat van de natuur leidend. De kritische depositiewaarde gaat uit de wet en wordt vervangen door een juridisch houdbaar alternatief.
 - De nationale databank Flora en Fauna wordt zo snel mogelijk kosteloos en ongelimiteerd voor publieke doeleinden opengesteld.
 - De stikstofaanpak wordt gebaseerd op bedrijfsspecifieke emissiedoelen, gebaseerd op de gebiedsgerichte aanpak.
 - Stikstofreductie vindt plaats daar waar dat aantoonbaar nodig is voor de instandhouding van de natuur en andere drukfactoren worden ook aangepakt. Stikstofreductie is nodig zodat er stikstofruimte ontstaat en extern salderen in elke provincie mogelijk wordt.
 - Er komt een juridisch houdbare, wetenschappelijk verantwoorde rekenkundige ondergrens, dan wel drempelwaarde, van minimaal 1 mol/ha/jaar. Op basis hiervan, of met beschikbare stikstofruimte via extern salderen, worden 'PAS-melders' met voorrang gelegaliseerd. Dit alles wordt juridisch geborgd.
- De maximale hoeveelheid stikstof uit dierlijke mest van 170 kg/ha wordt uit de Nitraatrichtlijn geschrapt.
- Er worden concrete stappen gezet naar een toekomstbestendige, nog meer dierwaardige veehouderij.
- Agrarisch natuurbeheer en ecosysteemdiensten worden beloond met langjarige marktconforme financiële zekerheid.
- Nieuwe verdienmodellen worden ontwikkeld en de voedselketen, inclusief industrie en banken, draagt bij aan het verdienmodel.
- De Nederlandse natuur en ons, door boeren en tuinders gecreëerde en onderhouden, cultuurlandschap is prachtig. Daar waar nodig werken we gebiedsgericht aan instandhouding. We versterken onze directe leefomgeving en zorgen voor landbouwinclusieve natuur.
- Uit budgettaire bijlage: Agrarisch natuurbeheer door boeren. Voor agrarisch natuurbeheer door boeren wordt vanaf 2026 structureel 500 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld.
- Uit budgettaire bijlage: [...] Het Transitiefonds komt te vervallen. De investeringen en uitgaven worden beschikbaar gesteld via de begroting van LNV. Het wetsvoorstel voor het Transitiefonds wordt daarom ingetrokken.

Eerste taxatie en conclusies:

- Belangrijkste koerswijziging: schrappen van het Transitiefonds. Hiermee vervalt de €25 mld. (in budgettaire bijlage nog €20,5 mld.) voor o.a. het NPLG en PPLG. De gelden die wel beschikbaar worden gesteld komen beschikbaar via de begroting van LNV(N). O.a. voor agrarisch natuurbeheer en meerjarige investering (€5 mld.) in agrarische sector.
- Agrarische sector staat centraal, waaraan natuur wordt gekoppeld. Een sterke focus op het verdienmodel van agrariërs en verruimen van mogelijkheden (o.a. mest, innovatie in stallen en robotisering en stikstof). Hiermee wordt in feite niet of nauwelijks aan natuurherstel en behoud gedaan. Daar waar het over natuur gaat, gaat het vooral om beheer door agrariërs, meetwaarden ("*Daadwerkelijk gemeten staat van de natuur*"), of stikstofruimte (op zoek naar aantonen dat het effect van stikstof wel mee valt).
- T.a.v. bijvoorbeeld stikstof (maar ook bredere 'stoffenbalans') wordt nadrukkelijk gestreefd naar juridische toetsbaarheid en houdbaarheid. Voorgesteld wordt dit op basis van metingen de doen i.p.v. modellen. De stikstofdiscussie wordt hiermee mogelijk opnieuw ter discussie gesteld. Daadwerkelijk meten kan ook een vertraging opleveren, b.v. omdat zou kunnen blijken dat veel agrarische praktijken wél daadwerkelijk impact hebben op natuur en alsnog weg moeten.
 - Voor de agrariërs in G&V zal dit ook een effect hebben.
- Er wordt daarnaast sterk ingezet op een lobby naar de EU om de EU-wetgeving te versoepelen voor Nederland. Het is nog de vraag in hoeverre dat haalbaar is.
- Voor G&V zou het kunnen betekenen dat de gebiedsgerichte aanpak onder het PPLG niet zoals eerder bedacht zal worden uitgevoerd. Ook nu afwachten hoe de provincie zich gaat opstellen in verschillende trajecten met deze wijziging en minder geld, bijvoorbeeld voor Toekomstbestendige Heuvelrug G&V.
- Wel wordt er op bedrijfs- en/of gebiedsgerichte aanpak ingezet. Dit kan gezien de situatie in G&V wel weer een kans bieden.
- Agrarische bedrijven in G&V zijn hoofdzakelijk veehouders. Daarbij wordt specifiek stilgestaan bij dierenwelzijn.
- Kijken naar kansen voor agrariërs in ons gebied i.r.t. voedselvoorziening o.b.v. de financiële middelen van het rijk (o.a. voedselvisie Gooise Meren al mee bezig).
- De Regio kent 3 stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden, bovendien zijn de NNN-gronden (zoals heide) grotendeels ook stikstofgevoelig. Daarnaast zijn er ook veel waterlichamen die met nutriënten uit mest te maken hebben. De voorstellen zullen dus ook een effect op de waterkwaliteit hebben.
- In huidige natuurgebieden aan de randen mogelijkheid tot bebouwing onder bepaalde voorwaarden. Geldt voor elke gemeente in onze regio, allen omringt door natuur. Provincie heeft aangegeven dat het om bijzonder provinciaal landschap gaat (niet NNN of N2000), onduidelijk nog tot hoever het Rijk wilt gaan, welke voorwaarden moet nog worden uitgewerkt.

Hoofdstuk 5: *Energietransitie, leveringszekerheid en klimaatadaptatie*

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

Energie en klimaatadaptatie

- *Voor energie en leveringszekerheid is Nederland nu te afhankelijk van onbetrouwbare landen. De energietransitie moet gericht zijn op het verminderen van bestaande en het voorkomen van nieuwe afhankelijkheid. Daarbij is het cruciaal dat dit niet ten koste gaat van mensen met een kleine beurs en kleine bedrijven. Het klimaatbeleid moet draagbaar, haalbaar en uitvoerbaar zijn en het handelingsperspectief voor burgers en bedrijven is cruciaal.*
- *Om goed voorbereid te zijn op de toekomst wordt stevig ingezet op klimaatadaptatie. [...] We houden ons aan de bestaande afspraken; alleen als we de doelen niet halen, maken we alternatief beleid.*
- *Energietransitie. Er wordt ingezet op meer energieonafhankelijkheid en eigen duurzame energieproductie. Met de juiste maatregelen wordt groene groei bevorderd en schadelijke uitstoot verminderd. Door te investeren in duurzame energiebronnen en innovatie, creëert Nederland een gunstig klimaat voor ondernemerschap. Dit leidt niet alleen tot een schonere omgeving, maar ook tot economische groei en nieuwe zakelijke kansen. Er wordt ingezet op de volgende elementen:*
 - *De financiële middelen voor klimaat worden voor een deel gebruikt om mensen met een laag of middeninkomen en ondernemers te helpen in de energietransitie. Te denken valt aan:*
 - *Het helpen van mensen en kleine ondernemers bij het verduurzamen van hun woningen en bedrijfspanden. Dit zorgt voor een lagere energierekening. Er wordt specifiek aandacht besteed aan mensen die als gevolg van aansluiting op een warmtenet geconfronteerd worden met een veel hogere energierekening.*
 - *Er komen geen verplichte labelsprongen voor koopwoningen en de verplichting om vanaf 2026, bij het vervangen van de verwarmingsketel, een warmtepomp te moeten installeren, wordt geschrapt*
- *De maatwerkafspraken zijn van belang om onze industrie competitief en rendabel te houden, daarom worden deze doorgezet. Er wordt gezien of de maatwerk aanpak kan worden uitgebreid voor bijvoorbeeld nieuwe of regionale bedrijven en technologieën, die een bijdrage kunnen leveren aan de transitie.*
- *Het oplossen van netcongestie krijgt voorrang, waarbij de regie bij het kabinet ligt, onder andere als het gaat om (her-)prioritering van wie wanneer op het net wordt aangesloten.*
- *Financiële paragraaf: Klimaatfonds blijft (!) maar wordt wel op bezuinigd. Financiële paragraaf: uit klimaatfondsgelden bekostigen van vier nieuwe kerncentrales*
- *De coalitie wil “stevig” inzetten op klimaatadaptatie. De aanpak van klimaatadaptatie moet volgens het akkoord geactualiseerd worden met aandacht voor de gevolgen van verdroging voor voedselproductie en funderingsschade en aandacht voor de beschikbaarheid van zoetwater. Ook staat een herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma in het plan, zodat dijken in de toekomst voldoende bescherming bieden.*
- *De salderingsregeling voor zonnepanelen wordt toch afgeschaft per 2027.*
- *Subsidies voor elektrische auto's stoppen allemaal vanaf 2025. Wel blijft de gewichtscorrectie voor elektrische auto's (die anders meer moeten betalen door de zware batterij) in de motorrijtuigenbelasting (MRB) bestaan. Daarnaast willen de partijen onderzoeken of ze het instellen van zero-emissiezones kunnen uitstellen. Ze laten daarbij wel weten dat dit gemeentelijke besluiten blijven.*
- *De adaptatie-aanpak wordt geactualiseerd, met in ieder geval aandacht voor:*
 - *de gevolgen van verdroging voor onder andere de voedselproductie en funderingsschade aan gebouwen en infrastructuur en*

- *de beschikbaarheid van zoetwater (ook i.r.t. verzilting).*
- *Rivieren zijn van groot belang voor Nederland, voor goederenvervoer per binnenvaart, maar ook voor de zoetwaterbeschikbaarheid, waterberging, natuur en recreatie. Het programma Ruimte voor de Rivier wordt geactualiseerd, rivieren blijven bevaarbaar en krijgen meer ruimte.*
- *Het Hoogwaterbeschermingsprogramma wordt herijkt om te borgen dat onze dijken ook in de toekomst voldoende en tijdig bescherming bieden.*

Eerste taxatie en conclusies:

- De energietransitie krijgt een ander perspectief. Waarbij de focus eerder voornamelijk de transitie van energie uit fossiele brandstof naar opwek van duurzame energie door zon, wind, (en kernenergie) was, ligt de focus nu op de leveringszekerheid (eigen autonomie) van energie. De energietransitie wordt daarnaast ook gezien als kans voor ondernemers/ werkgelegenheid, dan lijkt het ineens een heel ander doel te dienen.
- In het hoofdlijnenakkoord wordt afstand gedaan van verplichten (labelsprongen/ installeren warmtepomp etc.), inzet vooral alleen helpen en ondersteunen van mensen met een laag- of middeninkomen en ondernemers). Doordat de dwang verdwijnt, is versnellen bijna niet mogelijk.
- Het oplossen van netcongestie krijgt voorrang, waarbij de regie bij het kabinet ligt, onder andere als het gaat om (her-)prioritering van wie wanneer op het net wordt aangesloten.
- Anders dan de afweging nu (via de ACM) kan het rijk gaan bepalen waar bepaalde e-infrastructuur moet komen, waarbij andere zaken zoals ruimtelijke inpassing mogelijk minder prioriteit krijgen.
- EDB/ lokale aardgasvrij aanpakken – warmtepompen. Helpen / ondersteunen zonder verplichting. Minder noodzaak maakt dat het de wind uit de zeilen haalt van regionale bedrijven die zich hiermee bezighouden.
- Maatwerkafspraken om industrie competitief te houden, mogelijkheid voor nieuwe regionale bedrijven voor warmte- en energietransitie zoals bijv. een publiek / regionaal warmtebedrijf.
- Uit de budgettaire bijlage:
 - Minder subsidies voor duurzame energie en alle begrotingen – dit heeft consequenties.
 - Het budget voor het klimaatfonds wordt verlaagd, middelen voor ontwikkeling van batterijen en groene waterstof worden verlaagd. Daarnaast wordt de reservering voor kernenergie verhoogd. Kan consequenties hebben voor de mogelijkheden binnen de RES, warmte etc.
- Klimaatfonds gebruiken voor investeringen in innovaties en technologie, zoals CCS en groene waterstof. Het nieuwe kabinet wil zo snel mogelijk stoppen met het subsidiëren van bio-energie gecombineerd met CO₂-afvang en -opslag en biomassacentrales, conform het eerder afgesproken afbouwpad. De aangekondigde CO₂-heffing wordt teruggedraaid.
- Wel geven de partijen aan dat er een grote toekomst is voor bedrijven die schoon zijn en een toegevoegde waarde leveren voor Nederland. Ze willen dat Nederland moet behoren tot de top-5 van de landen met een goede concurrentiepositie, onder meer door InvestNL te verstevigen als belangrijk vehikel voor investeringen in innovatie.
- Zoetwaterbeschikbaarheid is belangrijk vraagstuk voor heel Nederland. Ook voor G&V, voor alle functies in het gebied (natuur, landbouw, wonen), maar wij kennen ook een flink aantal waterwinningen t.b.v. drinkwater. Wellicht legt dat voor de drinkwaterpartijen of waterschappen nog extra nadruk op dit gebied.
- Over Water en Bodem Sturend wordt niet of nauwelijks gesproken. Economie, woningbouw, landbouw, industrie zijn bepalend voor hoe gekeken wordt naar water, bodem, natuur enzovoort. Vraag is hoe om te gaan met richtlijnen WBS.
- Ruimte voor de Rivier en het Hoogwaterbeschermingsprogramma kunnen een ruimtelijke impact hebben, ook voor deze Regio.

Circulair(e) economie en PMD:

- *'Circulaire plastic heffing' vanaf 2028 in te voeren.* Hoe die heffing er precies uit gaat zien, is nog niet bekend, enkel dat de uitvoeringskosten van deze maatregel structureel 5 miljard euro bedragen.
- In het akkoord komt weinig ambitie terug als het gaat om circulariteit. Weinig over Europese regelgeving, zoals Ecodesign en Right to Repair en hoe we dat gaan invoeren.
- Vorig jaar liet demissionair minister Rob Jetten (Klimaat en Energie) nog weten dat plasticproducenten vanaf 2027 te maken krijgen met een nationale verplichting voor de toepassing van plasticrecycalaat. Vorige maand is het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hierover een internetconsultatie gestart. In hoeverre de toepassing van gerecycled plastic verbonden is met de 'circulaire plastic heffing' is ook nog onduidelijk.

Hoofdstuk 6. Toegankelijke publieke voorzieningen; zorg en onderwijs

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- *Het aanpakken van de personeelskrachte in de zorg heeft grote prioriteit. Daarom wordt het aantrekkelijker gemaakt om in de zorg te werken, door middel van meer autonomie, loopbaanperspectief, goede arbeidsvoorwaarden en beperking van regeldruk en van administratieve lasten, bijvoorbeeld door meer innovaties.*
- *Preventie meer centraal, inclusief sport en bewegen, om de gezondheid te verbeteren, gezondheidsverschillen te verkleinen en de zorgvraag te beheersen.*
- *We organiseren de zorg zo dat die in de keten op de best mogelijke plek plaatsvindt. Tijdige afstemming tussen zorgwetten in de uitvoering levert hieraan een bijdrage.*
- *Er wordt geïnvesteerd in betere ouderenzorg voor bijvoorbeeld zorg-/verpleegplekken voor ouderen.*
- *Uitvoering van de hervormingsagenda jeugd en het doorvoeren, conform advies Algemene Rekenkamer en Afdeling advisering Raad van State, van hervormingen in de structuur van taken, bevoegdheden en indicatiestelling om de prestaties van de jeugdzorg te verbeteren. Er komt een nieuwe aanpak van de gesloten jeugdzorg, waarbij de inzet is om de gesloten jeugdzorg versneld af te bouwen. Het aantal uithuisplaatsingen wordt verminderd en de rechten van kinderen en ouders verbeterd.*
- *In het onderwijs, van oudsher ook een grondrecht en een grondwettelijke opdracht aan de overheid, is het basisniveau van veel leerlingen niet op orde, vooral door gebrek aan lees- en rekenvaardigheid. Een Herstelplan Kwaliteit Onderwijs is urgent noodzakelijk om het tij te keren. politiek neutraal zijn. - De methodes om te toetsen moeten beter. - We hebben aandacht voor passend en speciaal onderwijs. - In het mbo wordt meer aandacht gegeven aan de aansluiting op de arbeidsmarkt*

Eerste taxatie en conclusies:

- Voor de Regio Gooi en Vechtstreek betekent dit dat de uitvoeringsprogramma's in lijn zijn met dit coalitieakkoord. Er zijn wel aanvullingen:
 - Het opstellen van een onderwijsagenda (anders dan onderwijshuisvesting) die aansluit bij doelen als preventie.
 - Zo lang mogelijk thuis wonen voor ouderen kan kantelen naar meer zorgplekken voor ouderen in vvt.

Hoofdstuk 7. *Goed bestuur en een sterke rechtsstaat*

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- *Er wordt geïnvesteerd in structurele samenwerking met de regio. De bestaande regiodeals worden in overleg met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en decentrale overheden uitgebouwd tot strategische investeringsagenda's met afspraken over wonen, bereikbaarheid, onderwijs en economie.*
- *Het Kiesstelsel wordt aangepast met meer zitting in Tweede Kamer vanuit de regio's.*
- *De medeoverheden worden vroegtijdig betrokken bij voorbereiding van beleid en van wetgeving; de wetgever hakt uiteindelijk de knopen door. Grote opgaven zoals wonen, bestaanszekerheid en de energietransitie moeten in gezamenlijkheid worden opgepakt. Verder betekent goed bestuur ook het nakomen van afspraken en een stabiel en voorspelbaar overheidsbeleid.*
- *Gebruik van AI (artificiële intelligentie) door de overheid biedt voordelen maar wordt ook aan voorwaarden gebonden zodat veiligheid, privacy en rechtsbescherming geborgd zijn. De overheid, waarbij de kennis van digitalisering moet worden versterkt, en de maatschappij worden weerbaar gemaakt tegen desinformatie en 'deepfakes'.*

Eerste taxatie en conclusies:

- Op meerdere plekken komt de regio nadrukkelijk terug, het dus van belang om dit bij de nadere uitwerking / concretisering van dit akkoord in de gaten te houden en hier eventueel extra aandacht voor te vragen. Daarnaast de vraag welke kansen dit biedt voor de (afgelopen) regiodeals.
- Het is gunstig dat het kabinet voornemens is om in gezamenlijkheid met de medeoverheden op te trekken. Inzet via regio's, koepels en netwerken als de MRA en VNG blijft daarmee relevant.
- AI zal in toenemende mate worden geïntegreerd in bestaande en nieuwe applicaties. Afhankelijk van het risicoprofiel van de toepassing zal een Artificial Intelligence Impact Assessment (AIIA) moeten worden uitgevoerd om de impact en de risico's in beeld te krijgen zodat er een verantwoorde en onderbouwde keuze kan worden gemaakt over het gebruik en of mitigerende maatregelen. Mogelijk kan de regio / Hilversum i.h.k.v. de Mediacampus en kenniscentrum hierop inspelen.

Hoofdstuk 10. Solide overheidsfinanciën, economie en vestigingsklimaat

Relevante passages uit het Hoofdlijnenakkoord:

- *Groefonds wordt afgeschaft (Staat in de bijlage begroting)*
- *Forse bezuinigingen op de publieke omroepen (€ 100 mio)*
- *Afschaffen verlaagd btw-tarief culturele goederen en diensten - uitgezonderd bioscopen en dagrecreatie*
- *Afschaffen verlaagd btw-tarief logies - uitgezonderd kampeerterreinen*
- NB: Toerisme en Recreatie komt verder niet specifiek terug in het hoofdlijnenakkoord

Eerste taxatie en conclusies:

- Terwijl Nederland aantoonbaar keldert op kennis- en innovatiegebied, bezuinigt dit kabinet volledig op het Groeifonds, dat juist ingezet wordt om innovatie te stimuleren en selectieve economische groei t.b.v. maatschappelijke transitie te realiseren. Zo wordt in ditzelfde hoofdlijnenakkoord gesproken over innovaties in de zorg om de arbeidsmarkttekorten op te vangen. Deze innovaties moeten wel op de een of andere manier gestimuleerd worden. Nu wordt wel gesteld dat er een grotere prioriteit aan InvestNL wordt gegeven. Het is de vraag of wij als regio, met relatief veel kleine MKB Bedrijven, mee uit de voeten kunnen (ticketsizes Invest NL zijn vaak te groot/ gericht op het grootbedrijf).
- Voor campusontwikkeling op het Mediapark heeft de nieuwe Mediacampus organisatie 200 miljoen uit het Groeifonds toegekend gekregen. Dit is in twee tranches toegekend, voor de tweede uitkering moet het traject aan een aantal voorwaarden voldoen. Op zich zal deze toekenning niet teruggedraaid (kunnen) worden, maar voor de doorontwikkeling van de mediasector is dit fonds cruciaal.
- Voor het in kaart brengen van de mogelijke effecten van de bezuinigingen op de publieke omroepen is het goed om (qua reactie) samen op te trekken met de gemeente Hilversum. Gekeken kan worden of mensen die hierdoor hun baan verliezen, omschoonbaar zijn (i.h.k.v. LLO) naar een andere sector.
- Btw-verhoging logies en culturele goederen en diensten zou mogelijk kunnen leiden tot minder recreanten en minder bezoekers voor de kunst en cultuur locaties. Dit terwijl we met ons regionaal profiel inzetten op het aantrekken van recreanten en het promoten van musea, concerten en toplocaties. Hier zullen we dus in onze inzet, samenwerking met partners en in onze communicatie-uitingen, rekening mee moeten houden.

Budgettaire bijlage

In de budgettaire bijlage van het akkoord is de financiële vertaling van het Hoofdlijnenakkoord te vinden. Een aantal maatregelen heeft direct impact op de gemeentefinanciën. Op andere vlakken is wellicht sprake van een indirect effect. Zaken die direct effect hebben zijn in ieder geval:

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	Structureel	Impact
Terugdraaien bonus voor gemeenten spreidingswet			-190	0	-95	
Overheveling specifieke uitkeringen naar gemeentefonds met 10% korting		-638	-638	-638	-638	Precieze effect gemeentefonds nog onduidelijk. Nog keuzes te maken in uitvoering van maatregel. Effect op gemeentebegroting nu nog niet te bepalen, maar kan dus wel substantieel zijn.
Budgetverlaging bijstand in relatie tot beperken asielinstroom			-100	-100	-100	Op basis van inschatting minder asielzoekers, dat er landelijk ook minder behoefte aan bijstand is. Hoe dit lokaal precies uitpakt vervolgens niet duidelijk.
Besparing op jeugdzorg vervalt		500	511	511	511	Voordeel voor gemeenten.

Overzicht reacties partners en stakeholders

Reactie VNG

De VNG heeft gereageerd op het akkoord op hoofdlijnen, met als kernboodschap dat het van belang is gemeenten bij de nadere uitwerking te betrekking om zeker te kunnen zijn dat beleid uitvoerbaar is en het inwoners helpt. Daarnaast komt in de eerste reactie ook naar voren dat er nog wel een financiële hobbel te nemen is, namelijk dat de taken van gemeenten en de middelen die ze krijgen nog onvoldoende in balans zijn om de ambities waar te maken en dat dit nader overleg vergt. Zie voor de volledige reactie: <https://vng.nl/nieuws/gemeenten-zijn-nodig-voor-nadere-uitwerking-coalitieakkoord>

G40

Wij zijn blij dat er een hoofdlijnenakkoord ligt en er weer een missionair kabinet komt. *"Ik feliciteer PVV, VVD, NSC en BBB. We kijken ernaar uit om samen aan de slag te gaan met maatschappelijke opgaven zoals wonen, bestaanszekerheid en de energietransitie. Er is veel werk aan de winkel in onze steden en regio's"*, aldus G40-voorzitter Paul Depla.

Prima dat de huidige regiodeals worden omgezet in strategische investeringsagenda's met afspraken over wonen, bereikbaarheid, onderwijs en economie. Deze integrale werkwijze wensen we voor alle

regio's. We herkennen natuurlijk ook de noodzaak van een krachtig mkb. We werken regionaal aan een MKB-ondersteuning die landelijke instrumenten gericht inzet om het mkb te assisteren bij innovatie, verduurzamingen digitalisering. Met veel regiodeals werken we nu aan het versterken van de arbeidsmarkt. We willen structureel met ontschot, langjarige middelen de arbeidsmarkt versterken. Zie voor de volledige reactie: <https://www.g40stedennetwerk.nl/nieuws/reactie-g40-stedennetwerk-op-hoofdlijnenakkoord-gebruik-de-kracht-van-steden>

IPO

“Het bestuur van de gezamenlijke provincies is blij dat er door de coalitie-partners een hoofdlijnenakkoord is gepresenteerd. We zien dat er een grote rol ligt voor provincies. Nu de koers is uitgezet komt het neer op de uitwerking, waar wij als provincies samen met gemeenten, waterschappen en andere maatschappelijke partners voor aan de lat staan. Daarom willen de provincies zo snel mogelijk in gesprek met deze partijen, om duidelijkheid te krijgen over hoe we deze hoofdlijnen gaan uitwerken. We gaan graag snel aan de slag en zullen daarbij ook vragen stellen. Het verdwijnen van middelen uit het transitiefonds zorgt bijvoorbeeld voor onzekerheid in de uitwerking van onze gebiedsplannen. De vraag over de balans tussen taken en middelen zal daarbij door de provincies gesteld worden.” Zegt Jaap Smit, Voorzitter van het Interprovinciaal Overleg. Zie voor de volledige reactie: <https://www.ipo.nl/nieuws/samen-aan-de-slag-provincies-kijken-uit-naar-gesprek/>

Reactie Provincie Flevoland

Het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft het hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028 'HOOP, LEF EN TROTS' met belangstelling ontvangen. We zijn blij te lezen dat de regeringspartijen benadrukken dat elke regio telt. Dit biedt kansen voor Flevoland om onze ambitie van het bouwen van 100.000 nieuwe woningen in onze veelzijdige provincie te verwezenlijken. Zie voor de volledige reactie: <https://www.flevoland.nl/actueel/reactie-college-gedeputeerde-staten-op-hoofdlijnen>

Reactie Provincie Utrecht

De Provincie Utrecht ziet aanknopingspunten voor de regio in het hoofdlijnenakkoord. Het provinciebestuur vindt het goed te lezen dat PVV, VVD, NSC en BBB willen investeren in structurele samenwerking met de regio en dat bestaande regiodeals worden uitgebouwd tot strategische investeringsagenda's met afspraken over wonen, bereikbaarheid, onderwijs en economie. Zie voor de volledige reactie: <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-ziet-aanknopingspunten-voor-de-regio-het-hoofdlijnenakkoord>